

Cyklus komorných koncertov
9. ročník

Koncertná sála Župného domu
Nitrianska galéria

apríl – jún 2014

S finančným príspevkom
Hudobného fondu.

H Hudobný fond
Music Fund Slovakia

hudobný život

 ARRIVA

Nitrianska galéria
Župné námestie 3, Nitra
www.nitrianskagaleria.sk

Dalibor Karvay

/husle/

Daniel Buranovský

/klavír/

GALÉRIA HUDBY

2. APRÍL 2014

O 18.00 HOD.

PROGRAM

Max Bruch (1838 – 1920)

Husľový koncert č. 1 g mol, op. 26

Allegro moderato

Adagio

Allegro energico

Niccolò Paganini (1782 – 1840)

Nel cor piu non mi sento

Franz Liszt (1811 – 1886)

Rigoletto

Piotr Iljič Čajkovskij (1840 – 1893)

Melódia, op. 42

Maurice Ravel (1875 – 1937)

Tzigane

Henryk Wieniawski (1835 – 1880)

Polonéza č. 1 D dur, op. 4

DALIBOR KARVAY

od detstva preukazoval pozoruhodný hudobný talent. Vo veku troch rokov začal hrať na husle pod vedením svojho otca. Už počas štúdia na Základnej umeleckej škole vo Vrútkach urobil niekoľko nahrávok pre Slovenský rozhlas v Bratislave. Absolvoval mimoriadne štúdium na Konzervatóriu v Žiline u prof. Bohumila Urbana a od roku 1999 študoval na Konzervatóriu vo Viedni v triede svetoznámeho prof. Borisa Kuschnira. Zúčastnil sa taktiež viacerých majstrovských kurzov u uznávaných pedagógov – Eduard Grach, Mintscho Mintschev, Herman Krebbers. Medzi jeho najvýznamnejšie úspechy patrí víťazstvo na stretnutí mladých hudobníkov v Córdobe (1996), cena Eurovízie – Grand Prix Mladý hudobník roka (2002), prvé miesto na súťaži Tibora Vargu (2003), cena Medzinárodnej tribúny mladých interpretov New Talent (2005), víťazstvo na súťaži Davida Oistracha v Moskve (2008). Pozoruhodný bol aj koncert pre Princa Charlesa z Walesu v roku 2003 vo Windsor Castle za spoluúčasti Mstislava Rostropoviča. Opakovane prijal pozvanie na Seiji Ozawa International Academy Switzerland. V roku 2009 získal Cenu ministra kultúry Slovenskej republiky za vynikajúce umelecké výsledky a úspešnú medzinárodnú reprezentáciu slovenského interpretačného umenia. Nadácia Tatra banky mu v roku 2011 udelila cenu „Mladý tvorca“ v kategórii hudba. Ako sólista spolupracoval s renomovanými dirigentmi ako Leif Segerstam, Ion Marin, Hiroyuki Iwaki, Jaap van Zweden, Marek Janowski, Ali Rahbari, Roman Kofman, Benjamin Wallfisch, Ondrej Lenárd, Oliver Dohnányi, Leoš Svárovský a ďalší. Koncertoval s mnohými orchestrami: Rundfunk-Symphonieorchester Berlin, English Chamber Orchestra, Camerata Salzburg, Orchestra Ensemble Kanazawa, Česká filharmonie, Nationaltheater-Orchester Mannheim, Radio-Symphonieorchester Wien, Wiener Kammerorchester, Het Gelders Orkest, Solistes Européens Luxembourg, Slovenská filharmónia, Symfonický orchester Slovenského rozhlasu, atď. Intenzívne sa venuje aj komornej hre, pričom spolupracuje s významnými osobnosťami ako sú Radek Baborák, Julian Rachlin, Wenzel Fuchs, Boris Kuschnir a iní. Dalibor Karvay hrá na husliach od výrobcu Matthieu Devuyst.

DANIEL BURANOVSKÝ

absolvoval štúdium na Konzervatóriu v Žiline v triede prof. Antona Kállaya. V roku 1989 ukončil s vyznamenaním štúdium na Vysokej škole múzických umení v Bratislave v triede prof. Miloslava Starostu. Za vynikajúce študijné výsledky a umeleckú činnosť mu bola udelená v roku 1989 Cena ministra školstva Slovenskej republiky. Zúčastnil sa interpretačných kurzov v Santanderi v Španielsku a študijných pobytov v Kyjeve a na Sibeliovej akadémii v Helsinkách vo Finsku. Vystupoval na viacerých medzinárodných hudobných festivaloch, napríklad Bratislavské hudobné slávnosti, festival súčasnej hudby Melos-Étos, Hornoslíezsky festival v Katowiciach, Stredoeurópsky hudobný festival v Žiline (kde získal Cenu kritiky spolu s barytonistom M. Babjakom), na Festivale českej hudby v Bonne v Nemecku. V roku 2001 úspešne ukončil doktorandské štúdium na VŠMU v Bratislave v odbore hudobné umenie – hudobná interpretácia v triede prof. Idy Černeckej. Ako sólista spolupracoval s orchestrami: Slovenská filharmónia, Symfonický orchester (česko) slovenského rozhlasu v Bratislave, Štátna filharmónia Košice, Slovenský komorný orchester B. Warchala, Štátny komorný orchester Žilina, Orchester Jána Cikkera v Banskej Bystrici, Orchester Beethovenovej haly v Bonne, Orchester Hyosung Univerzity Taegu. Vystupoval ako sólista i ako komorný partner v takmer všetkých krajinách Európy, ale i v USA, Brazílii, Mexiku a v Ázii. Je vyhľadávaný aj ako komorný partner, spolupracuje napr. s M. Dvorským, laureátom Pavarottiho súťaže M. Babjakom, aj s ďalšími vokálnymi partnermi ako napr. s Ľ. Vargicovou, sólistkou opery SND, s ktorou vystúpil v roku 2003 v Carnegie Hall v New Yorku, a inými. Pravidelne spolupracuje aj so skvelým mladým husľovým virtuózom, laureátom viacerých medzinárodných súťaží Daliborom Karvayom. V roku 2004 mu Hudobný fond udelil Cenu Frica Kafendu za vynikajúce interpretačné výkony na domácich a zahraničných koncertných pódiiach a za mimoriadnu nahrávku prelúdií Mira Bázlika. Počas svojej umeleckej činnosti participuje na nahrávaní CD nosičov ako sólista, aj ako komorný partner. Daniel Buranovský pracuje na Hudobnej a tanečnej fakulte Vysoké školy múzických umení v Bratislave, kde je od r. 2003 vedúcim Katedry klávesových nástrojov, vyučuje hru na klavíri a vedie interpretačný seminár. V roku 2002 habilitoval a v lete 2012 ho prezident SR vymenoval za vysokoškolského profesora v odbore hudobné umenie.

MILOSLAV IŠTVAN QUARTETT (CZ)

Milan Paľa
/husle/

Jan Bělohlávek
/husle/

Stanislav Vacek
/viola/

Štěpán Filípek
/violončelo/

PROGRAM

Miloslav Ištvan (1928 – 1990)

Zatemněná krajina – památce obětí 1939–45

Vlastimil Peška (1954)

Vitráže

Alois Piños (1925 – 2008)

3. sláčikové kvarteto

~ ~ *Prestávka* ~ ~

Max Stern (1947)

In Grief and Rage (V žiali a hneve)

John Zorn (1953)

Kol Nidre (Všetky sľuby)

GALÉRIA HUDBY

23. APRÍL 2014

O 18.00 HOD.

MILOSLAV IŠTVAN (1928 – 1990)

je autorem celkem čtyř smyčcových kvartetů. Třetí z nich vznikl v roce 1975, nese poetický název *Zatemněná krajina pro smyčcové kvarteto* a je věnován obětem války. Ištvan ve svých uměleckých začátcích vycházel z modernistické hudby první poloviny 20. století představované zejména Leošem Janáčkem, Bělou Bartókem a Antonem Webernem. Jako přirozený lze také chápat jeho tehdejší vztah k folkloru. V šedesátých a sedmdesátých letech však v Ištvanově tvorbě vykrytalizoval jeho jedinečný kompoziční styl, díky němuž může být jako jeden z mála českých autorů kvalitativně srovnáván se světovými skladateli té doby (Ištvan byl prvním na světě, kdo formuloval principy montážních technik a permutační formy). *Zatemněná krajina* je mistrovským dílem zralého autora, v kterém ji koncipuje jako zvukový obraz rozvinutý v čase, který lze obsáhnout jedním pohledem, resp. poslechem.

VLASTIMIL PEŠKA (NAR. 1954)

Hudební skladatel Vlastimil Peška je žákem Miloslava Ištvana a především v počátcích své umělecké dráhy vycházel z jeho kompoziční techniky. Později, v 90. letech se odklonil od avantgardního hudebního proudu a svůj život zasvětil divadlu, nejen jako hudebník, ale i jako režisér a herec. Jednovětý smyčcový kvartet *Vitráže* skomponoval skladatel v roce 2005. V této kompozici se ukazuje jako zralý skladatel, kdy se odpoutává od avantgardního experimentování a využívá svoji zkušenost s divadelní hudbou. Vyznění je spíš virtuózní s exponovanými party všech nástrojů.

ALOIS PIÑOS (1925 – 2008)

Lesní inženýr, skladatel a pedagog JAMU Alois Piños patřil k významným postavám avantgardy 60. let. Byl propagátorem racionálních kompozičních technik a progresivního přístupu k Nové hudbě. Jeho tvorba byla pozitivně reflektována i v zahraničí, což dokazují jeho úzké vazby na Darmstadtské kurzy Nové hudby. *3. smyčcový kvartet* byl zkomponován v roce 1993 na objednávku Hábova kvarteta, nicméně kvůli nemoci jednoho ze členů jej poprvé provedlo Moravské kvarteto. Autor se inspiroval Hábovým výročím, použil pro něj typické mikrointervaly,

tedy intervaly menší než půltóny. Jednovětá kompozice rafinovaně využívá různých druhů artikulace z okruhu témbrové hudby a pohrává si se subtilně propracovanými výrazovými prvky (trylky, tremola, glissanda atd.). Ve skladbě je spojen zdánlivě kontrastní materiál, jako např. „chorál“ rozostřený čtvrttóny či otevřené aleatorní plochy. V roce 1994 za něj skladatel obdržel Cenu české hudební kritiky.

MAX STERN (NAR. 1947)

Hudební skladatel Max Stern se narodil v USA, ale od roku 1976 žije a tvoří v Izraeli. Už jako malý chlapec zpíval v synagoze a od mládí také hrál v nejrůznějších souborech na tubu a kontrabas. V roce 1970 absolvoval na Yale School of Music kompozici a hudební teorii. V jeho tvorbě se odrážejí aspekty židovské hudební tradice, kterou zasazuje do polarity východní a západní kultury. Smyčcový kvartet *In Grief and Rage* byl zkomponován roku 1984. Jeho základní materiál tvoří duchovní písně židovských obyvatel arabsko-muslimských států.

JOHN ZORN (NAR. 1953)

Americký skladatel, improvizátor, saxofonista a producent John Zorn je asi nejznámějším představitelem downtownové scény na Manhattanu. Kromě klasické kompozice se věnuje i tvorbě pro jazzové a rockové kapely, přičemž kromě tradičních nástrojů využívá i multimédiu a elektroniku. Osobnost tohoto tvůrce je dotvářena jeho zájmem o radikální polohy náboženských projevů, což u něj mnohdy ústí do extrémních tendencí vycházejících z rozvíjení, či popírání tradičních mytologií. V roce 1999 zkomponoval smyčcový kvartet s názvem *Kol Nidre* (Všechny sliby). Jeho základem je melodie stejnojmenné motlitby tradičně zpívané v předvečer jednoho z nejvýznamnějších židovských svátků Jom Kipur – dne smíření.

Štěpán Filípek

MILOSLAV IŠTVAN QUARTETT

je sláčikové kvarteto složené z mladých interpretov, ktoré sa zameriava na interpretáciu súčasnej artificiálnej hudby. Súbor bol založený v roku 2008 a názov získal pri príležitosti koncertu so skladbami Miloslava Ištvana. I napriek svojej pomerne krátkej existencii sa súbor zreteľne vyprofiloval ako kvarteto, ktoré sa zameriava na uvádzanie diel skladateľov 2. polovice 20. storočia, čo už mohlo publikum oceniť na mnohých koncertoch (vystúpenie v rámci festivalov Setkávání nové hudby Plus, Forfest, Janáček Brno, Sonic Evocation, alebo Expozice nové hudby). V sezóne 2009 – 2010 súbor vydal debutové CD s nahrávkami všetkých sláčikových kvartetov Miloslava Ištvana, na ktoré v roku 2012 nadviazal vydaním CD s kompletnou nahrávkou sláčikových kvartetov exilového skladateľa Jana Nováka. V minulom roku kvarteto vydalo zatiaľ poslednú nahrávku, ktorá obsahuje kompiláciu kvartetových kompozícií autorov skupiny „A“. Miloslav Ištván Quartett v súčasnej dobe hrá v zložení Milan Paľa – husle, Jan Bělohlávek – husle, Stanislav Vacek – viola, Štěpán Filípek – violončelo.

Matej Arendárik
/klavír/

GALÉRIA HUDBY

14. MÁJ 2014

O 18.00 HOD.

PROGRAM

Ilja Zeljenka

Toccata pre klavír (pamiatke J. S. Bacha)

Karol Szymanowski (1882 – 1937)

Etudy op. 4

Allegro moderato

Allegro molto

Andante, in modo d'una canzone

Allegro (ma non troppo)

Sergej Prokofiev (1891 – 1953)

Sonáta č. 4 op. 29 c mol

Allegro molto sostenuto

Andante assai

Allegro con brio

Modest Petrovič Mussorgskij (1839 – 1881)

Obrázky z výstavy

Promenáda (B dur)

1. Gnomus

Promenáda (As dur)

2. Starý hrad

Promenáda (H dur)

3. Tuileries (Hra detí)

4. Bydlo

Promenáda (d moll)

5. Tanec kuriatok v škrupinkách
6. Samuel Goldenberg a Shmuyle
Promenáda (B dur)
7. Trh v Limoges
8. Catacombae Sepulcrum romanum (Katakomy)
Cum mortuis in lingua mortua (S mŕtvymi v mŕtvej reči)
9. Baba Jaga
10. Veľká brána Kyjevská

ILJA ZELJENKA (1932 – 2007)

študoval kompozíciu na VŠMU v Bratislave u Jána Cikkeru a klavírnu hru súkromne u Rudolfa Macudzinského. V 60-tych rokoch bol vedúcou osobnosťou slovenskej hudobnej avantgardy, potom sa jeho rukopis vykryštalizoval do zreteľnej a neopakovateľnej podoby s osobitou inšpiráciou folklórom, neoklasicizmom, so silným expresionizmom v protipóle s úspornou racionalitou a organizáciou tónov. Aj keď Zeljenka výrazne zasiahol do všetkých oblastí orchestrálnej a vokálno-orchestrálnej tvorby, jeho klavírne dielo je tak rozsiahle, že ho možno považovať za klavírneho skladateľa. Jeho kompozície premiérovali postupne takmer všetci významní slovenskí klaviristi a tvoria trvalú zložku ich stabilného repertoáru. V popredí jeho klavírnej tvorby stojí 16 klavírnych sonát, ktoré vznikali v rokoch 1957 až 2006, ďalej tri súbory klavírnych etud z rokov 1988, 1999 a 2000, Capriccio z roku 1982 a neobarokové diela s inklináciou k tvorbe J. S. Bacha – Toccata (1986), prelúdiá a fúgy z rokov 1989 a 1998 a 32 klavírnych invencií (1997). *Toccata (pamiatke J. S. Bacha)* vznikla ako prvá z neoklasických resp. neobarokových klavírnych diel roku 1986. Inšpiráciou bolo 300. výročie narodenia J. S. Bacha v roku 1985, ktorého dielo navždy zmenilo vývoj európskej hudby ďalších storočí.

KAROL SZYMANOWSKI (1882 – 1937)

Významná osobnosť Fryderyka Chopina výrazne ovplyvnila, ale aj zatienila skladateľov usilujúcich sa o ďalší vývoj poľskej klavírnej hudby. Občas sa

v repertoári klaviristov objavia diela Mórica Moszkowského (1854 – 1925), z ktorého odkazu sa hrávajú etudy a diela Ignacy Paderewského (1960 – 1941), ktorý bol aj skvelým klaviristom (politikom). Najvýznamnejšou postavou poľskej klavírnej hudby z prelomu 19. a 20. storočia bol určite Karol Szymanowski (1882 – 1937), ktorého klavírnu tvorbu ovplyvnil hlavne impresionizmus a dielo A. Skrjabina. Szymanowski je pokladaný za otca poľskej moderny. Zasiahol do všetkých žánrových oblastí a druhov. Najvýznamnejšie diela: 4. symfónia, koncerty pre husle a orchester, opery Hagith a Kráľ Roger, vokálne diela Stabat mater, Litánie k Panne Márii, Piesne na verše Juliana Tuwima a množstvo klavírnych skladieb. Z jeho klavírnej tvorby sú najdôležitejšie Métopes – 3 poémy op. 29, 12 etud op. 33 (1916), 4 poľské tance, Mazurky op. 50 a 62, Masky op. 34.

SERGEJ PROKOFIEV (1891 – 1953)

Sergej Prokofiev zaujíma v hudbe 20. storočia výnimočné miesto množstvom, žánrovou rozmanitosťou a umeleckou originalitou svojej tvorby, vďaka čomu patrí ku klasikom hudby 20. storočia. Jeho skladateľská a pianistická kariéra začala niekoľko rokov pred prvou svetovou vojnou, ku koncu ktorej odchádza za hranice a pôsobí v USA a Paríži. Do ZSSR sa vrátil v roku 1934 a do konca života žil v Moskve. V kontexte hudby 20. storočia predstavuje Prokofiev moderný, pritom však vysoko angažovaný typ skladateľa, u ktorého cítiť lásku k tradíciám svojho národa. Svojou tvorbou zasiahol do všetkých hudobných žánrov. Medzi najhrávanejšie diela nesporne patria opera Vojna a mier, balet Rómeo a Júlia, 1. klavírny koncert, symfonická rozprávka Peťo a vlk, 7. symfónií a klavírne skladby. Klavírna tvorba zaujíma v diele S. Prokofieva veľmi dôležité miesto. Sám bol vynikajúcim klaviristom so skvelou kariérou. Ako žiak Anny Nikolajevny Jesipovej na petrohradskom konzervatóriu často vystupoval so svojimi skladbami. Pamätne je vlastné uvedenie prvého klavírneho koncertu, za ktoré dostal prvú cenu A. Rubinstejna. Jeho tvorbu formovalo viacero princípov – neoklasicizmus, inovácia harmonického jazyka a výrazových prostriedkov, motorické tokátové prvky, lyrické elementy a groteskné až sarkastické elementy. Typická je pre neho voľnosť vo využívaní pianistických prostriedkov. Využíva plný zvuk klavíra, niekedy ho rozširuje k využitiu ako bicieho nástroja. Napísal viac ako sto klavírnych skladieb rôznych druhov, medzi ktorými vynikajú Sarkazmy op. 17, Prchavé

vidiny op. 22, 9 klavírnych sonát a 5 klavírnych koncertov. Deväť klavírnych sonát (1. f mol op. 1, 2. d mol op. 14, 3. a mol op. 28, 4. c mol op. 29, 5. C dur op. 38, 6. A dur op. 82, 7. B dur op. 83, 8. B dur op. 84 a 9. C dur op. 103) vzniklo v rokoch 1907 až 1947. Predstavujú vrchol Prokofievovej klavírnej tvorby a spolu so Skrjabinovými sonátami aj to najlepšie, čo v ruskej hudbe v sonátovom žánri vzniklo. *Klavírna sonáta č. 4 c mol* vznikla v roku 1908, nová prepracovaná verzia je z roku 1917. Andante prepracoval Prokofiev aj pre orchester ako opus 29a. Túto sonátu, podobne ako svoj druhý klavírny koncert venoval Prokofiev pamiatke svojho priateľa z petrohradského konzervatória Maximiliana Schmidthofa, ktorý spáchal samovraždu. Premiéra sonáty sa uskutočnila v apríli 1918 v Petrohrade v interpretácii autora.

MODEST PETROVIČ MUSORGSKIJ (1839 – 1881)

bol jedným z hlavných predstaviteľov umeleckej skupiny Mocná hŕstka, ktorá usilovala o rozvoj národného ruského umenia. Vyštudoval nemecké gymnázium a vojenskú školu v Petrohrade, klavír sa učil u A. Gerkeho. V kompozícii bol samoukom, súkromne sa vzdelával u A. Balakireva. Jeho hudba je veľmi originálna, čo vyplýva z jeho geniality a čiastočne aj z jeho nedostatočného klasického kompozičného vzdelania. Spomedzi skladateľov svojej doby bol najviac ruský, snažil sa realistické vyjadrenie výjavov z ľudového života. Svedčia o tom jeho opery Boris Godunov a Chovanština, piesňové cykly Bez slnca a Piesne a tance smrti, Detská izbička, fantázia Noc na lysej hore či klavírny cyklus *Obrázky z výstavy* (geniálne zinštrumentované M. Ravelom). Mnoho jeho diel zostalo nedokončených, na ich konečnej verzii sa podieľal najčastejšie Rimskij-Korsakov, Kjuj, Šostakovič, Šebalin a iní. Cyklus môžeme považovať za tvorivý akt, ktorý je začlenený do jedného radu s vrcholnými klavírnymi dielami skladateľov, akými sú Schumann, Chopin či Liszt. Ich vznik bol inšpirovaný náhlou smrťou blízkeho priateľa výtvarníka a architekta Viktora Hartmana roku 1874. *Obrázky z výstavy* tvorí desať hudobných obrazov spojených štyrikrát variovanou Promenádou. Dielo nebolo počas života skladateľa uvedené, publikované bolo až päť rokov po jeho smrti, napriek tomu, že skladateľ si ho spomedzi svojich diel veľmi cenil. Roku 1923 dielo zaranžoval pre veľký orchester Maurice Ravel. Neskôr vznikli aj jazzové a rockové úpravy, z ktorých

najslávnejšia je úprava skupiny Emerson, Lake and Palmer. Pre organ dielo napr. upravil jeden z najslávnejších organistov v histórii Jean Guillou.

MATEJ ARENDÁRIK

patrí medzi najvýraznejšie talenty mladej generácie slovenských klaviristov. Hrať začal na ZUŠ Banská Bystrica pod vedením Evy Beňovej-Tatárovej, v štúdiu pokračoval na Konzervatóriu v Žiline v triede Dariny Švárnej a AMU v Prahe v triede Mariána Lapšanského. Je absolútnym víťazom Súťaže študentov slovenských konzervatórií a laureátom medzinárodných súťaží: Pražské jaro, European Union Piano Competition, Medzinárodná súťaž Leoše Janáčka, Medzinárodná súťaž J. N. Hummela, Concorso Internazionale Pianistico „Giuliano Pecar“ Gorizia. Svoje interpretačné umenie zdokonaľoval ako aktívny účastník majstrovských kurzov – Mikhail Voskresensky, Robert Roux, Piotr Paleczny, Eugen Indjic, Diane Andersen, Boris Berman, Peter Eicher, Eugene Pridonoff, atď. Ako sólista debutoval v roku 1998 Chopinovým koncertom e mol v sále Reduta Slovenskej filharmónie. Odvtedy vystúpil v mnohých prestížnych sálach (Concertgebouh Amsterdam, Stadthalle Bayreuth, Forbidden City Concert Hall Peking, Southbank Centre London, Palacio de Congresos Zaragoza, Rudolfinum a Smetanova sieň Praha, Besední dům Brno) a na významných hudobných festivaloch (Beethovenfest Saint Etienne, Pražské jaro, New Masters on Tour Holandsko, World of Jewish Music London, Stredoeurópsky festival koncertného umenia Žilina, Afyon Classical Music Festival Turecko, Svatováclavský hudební festival). Spolupracuje s poprednými slovenskými a českými orchestrami ako Slovenská filharmónia, Symfonický orchester Českého rozhlasu, Plzeňská filharmonie, Státní filharmonie Brno, Janáčkova filharmonie Ostrava, Slovenský komorný orchester Bohdana Warchala, Štátny komorný orchester Žilina, Štátna filharmónia Košice pod vedením dirigentov ako Andres Orozco Estrada, Jose Ferreira Lobo, László Kovács, Leoš Svárovský, Petr Vronský, Oliver Dohnányi, Rastislav Štúr, Theodore Kuchar, Mario Košík, Petr Altrichter, atď. Ako komorný hráč spolupracoval s Talichovým kvartetom a Suchoňovým quintetom. Vytvoril mnoho nahrávok pre Slovenský a Český rozhlas, spolupracuje so Slovenskou a Českou televíziou. Jeho profilové CD (Zeljenka, Suchoň, Janáček, Brahms, Liszt) vydalo vydavateľstvo Diskant.

Václav Vonášek (CZ)
/fagot/

Jordana Palovičová
/klavír/

GALÉRIA HUDBY

28. MÁJ 2014

O 18.00 HOD.

PROGRAM

Georg Philipp Telemann (1681 – 1767):

Fantázia – výber (arr. pre sólový fagot V. Vonášek)

Fantázia č. 7 G dur

Fantázia č. 1 D dur

Fantázia č. 11 C dur

Georg Philipp Telemann (1681 – 1767):

Sonáta Es dur, TWV 41

Cantabile

Allegro

Grave

Vivace

Jan Václav Kalivoda (1806 – 1866):

Variácia a rondo

~ ~ *Prestávka* ~ ~

Charles Koechlin (1867 – 1950):

Tri kusy pre fagot a klavír

Lento

Andante moderato

Andante sostenuto

Dušan Martinček (1936 – 2006):

Sonáta – Invencia

Camille Saint-Saëns (1835 – 1921):

Sonáta pre fagot a klavír, op. 168

Allegretto moderato

Allegro scherzando

Molto adagio – Allegro moderato

GEORG PHILIPP TELEMANN (1681 – 1767)

byl jedním z neplodnějších skladatelů v dějinách hudby vůbec. Kvantita jeho skladeb jim však nikterak neubírá na kvalitě a pro hráče na dechové nástroje je Telemannův odkaz doslova studnicí repertoáru jak sólového, tak velice pestrého komorního. Fagot byl však v době baroka na velice nízké technické úrovni, a sólově byl využíván jen vzácně. Proto dnešní fagotisté rádi upravují barokní skladby pro jiné nástroje (povětšinou pro flétnu), na moderní fagot hratelné zcela přirozeně. Telemannova *Sonáta Es dur* (upravená pouhou změnou houslového klíče na basový) je v repertoáru fagotistů již několik desetiletí. Již menší pozornosti se však dostává Telemannovým fantaziím pro sólovou flétnu. Ač původně zamýšlené jako instruktivní skladby (etudy v dnešním slova smyslu tehdy nebyly tak rozšířené), jsou dnes vděčnými koncertními čísly nejen flétnistů, ale i hobojistů. Jejich transkripce pro fagot byla realizována transponováním o kvintu (resp. duodecimu) níž, tedy do polohy, kde se nejen pohodlně hrají, ale především zcela přirozeně zní.

JAN VÁCLAV KALIVODA (1806 – 1866)

Doba romantismu příliš nepřála vzniku seriózního sólového repertoáru pro dechové nástroje. Při větší emocionální hloubce a citové exaltovanosti, které romantičtí skladatelé rádi skrze své skladby vyjadřovali, se mnohem snáze uplatňovaly nástroje smyčcové či klavír. Dechové nástroje postupně dostávaly stále více příležitostí v orchestru a v době vrcholného romantismu se sólově prakticky přestaly

objevovat. Jelikož však technická úroveň nástrojů i hráčů stále stoupala, muselo se toto v repertoáru alespoň trochu projevit. Nalézáme tak množství efektních kusů od méně známých skladatelů, kteří často sami byli virtuóзовé svého nástroje. To sice nebyl případ Jana Václava Kalivody, jednoho z prvních ředitelů pražské konzervatoře, jeho *Variace a rondo* však do šablony těchto až „kolonádnic“ kusů zapadají perfektně. Podobné skladby bývají často dnešními hráči přehlíženy pro svoji povrchnost; pokud jsou však hrány s náležitou elegancí a nadhledem, mohou zaladit uchu nejednoho posluchače.

CHARLESE KOEHLINA (1867 – 1950)

Skladbou jakoby z jiného světa jsou *Tři kusy* Charlese Koechlina. Vznikly na přelomu 19. a 20. století a svým stylem se snad nejvíce blíží impresionismu. Narozdíl od extrovertních virtózních kusů tato skladba vyžaduje od hráče zcela jiný typ virtuozity – schopnost správně pracovat s tónem, dynamikou a časem. První kus vyzní až minimalisticky – jednoduché téma je doplněno statickým klavírním doprovodem, který ještě lépe vyzní při citlivém používání pedálu. Druhá část je nejvyrovnanější a vyzní téměř jako ukolébavka – uklidňujícím prvkem je bezesporu i její tónina Des dur. Poslední kus je po výrazové stránce překvapivý – nenajdeme zde prakticky žádnou melodii a vedoucí úlohu hraje jednoznačně klavír. Kus je vlastně jedním velkým dynamickým obloukem a jeho závěr nevyzní vyrovnaně, ale spíše rezignovaně.

CAMILLE SAINT-SAËNS (1835 – 1921)

Sonáta Camilla Saint-Saëns je neobvyklá snad v každém ohledu. Jde jednak o jedinou skutečně romantickou sonátu pro fagot, avšak napsána byla v roce 1921, tedy v době, kdy romantismus byl nejen za zenitem, ale takřkajíc za horizontem. Není divu, že se jedná o poslední dokončenou skladbu autora, který se narodil 6 let před Antonínem Dvořákem a dožil se požeňnaných 86 let. Sonáta má též nezvyklé řazení vět: první věta je vlastně jakousi introdukcí, jež je navzdory své stručnosti plná emocí a jakoby nostalgických vzpomínek na autorova mladá léta. Následuje scherzo, které je spíše nazlobené než hravé, a po většinu času setrvává

v napětí a nízké dynamice; pouze na několika málo místech propuknou negativní emoce naplno. V následném adagiu se doslova zpomalí čas, jak je odměřován „pizzicatovými“ klavírními akordy, nad nimiž se klene kantiléna fagotu. I zde se dočkáme dramatické epizody; po opětvorném zklidnění je však definitivní dojem z celé skladby shrnut vtípnou a bezstarostnou codou.

- - -

Václav Vonášek

VÁCLAV VONÁŠEK

Dvojnásobný laureát medzinárodnej súťaže Pražské jaro a člen Českej filharmónie patrí k najtalentovanejším instrumentalistom mladej českej generácie. Hre na fagot sa začal venovať na Konzervatóriu v Plzni, neskôršie absolvoval štúdium na HAMU v Prahe v triede prof. Františka Hermana a prof. Jiřího Seidla, kde získal v roku 2005 magisterský diplom. Vzdelanie si neskôršie rozšíril o doktorandské štúdium, ktoré zakončil v roku 2011. Za vynikajúce štúdijné výsledky mu bola v roku 2005 udelená Cena ministerstva školstva, mládeže a telovýchovy. Na základe absolútneho víťazstva v česko-slovenskej súťaži Talent roku 2002 získal ročné štipendium na Royal College of Music v Londýne, kde boli jeho pedagógmi Andrea de Flammis a Martin Gatt. Uspel taktiež v Medzinárodnej hudobnej súťaži Pražské jaro 2002, kde získal 2. cenu a Cenu Českého hudobného fondu za najlepšiu interpretáciu českej súčasnej skladby. V roku 2004 získal 1. cenu v súťaži International Double Reed Society v austrálskom Melbourne, stal sa taktiež víťazom súťaže v poľskej Łódži (2005). Medzi ďalšie úspechy patrí 3. cena z Markneukirchen (2006) a 3. cena zo súťaže ARD v Mníchove (2008). Svoju účasť na súťažiach korunoval víťazstvom v súťaži Pražské jaro 2009. Václav Vonášek je nadšeným propagátorom fagotu ako neprávo opomínaného sólového nástroja a to nielen v skladbách originálnych, ale najmä transkribovaných. Zameriava sa taktiež na skladby pre fagot bez doprovodu, ktoré sú témou jeho doktorskej dizertačnej práce. Je zakladateľom fagotového kvarteta Prague Bassoon Band, ďalej sa venuje komornej hre v Triu Arundo (s ktorým je laureátom Ceny Českého spolku pre komornú

hudbu za rok 2011) a Philharmonia Octeta. Každoročne vedie letné majstrovské kurzy v Domažliciach. Od roku 2006 je fagotistom a kontrafagotistom Českej filharmónie. Ako sólista či komorný hráč často vystupuje na festivaloch v Čechách a na Slovensku (Pražské jaro, Janáčkův máj, Concentus Moraviae, Mitte Europa, Stredoeurópsky festival koncertného umenia Žilina a iné). Pravidelne spolupracuje s českými a slovenskými orchestrami (Filharmonie Brno, Komorní filharmonie Pardubice, Filharmonie B. Martinů, Capella Istropolitana a iné) a komornými zoskupeniami (Barocco sempre giovane a iné). Najnovším titulom jeho diskografie je sólové CD „Vivaldi – Bach – Händel“ vo vydavateľstve Supraphon (jar 2013).

JORDANA PALOVIČOVÁ

Študovala na Konzervatóriu v Bratislave (Juraj Mašínda), na VŠMU v Bratislave (Daniela Varínska), kde ukončila magisterské a neskôršie aj doktorandské štúdium. V rokoch 2001 a 2002 absolvovala štúdium na Royal College of Music v Londýne (Yont Solomon) a od roku 2002 do 2006 v Musikhochschule v Lübecku v Nemecku (James Tocco) ako štipendistka DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst). Zúčastnila sa majstrovských kurzov u známych osobností: Aci Bertoncelj, Peter Toperczer, Marián Lapšanský, Eugen Indjić, Lazar Berman, György Sándor, Jan Wijn. V súčasnosti pôsobí ako odborná asistentka na Katedre klávesových nástrojov a cirkevnej hudby HTF VŠMU. Jordana Palovičová spoluúčinkovala s poprednými slovenskými a českými orchestrami ako Slovenská filharmónia, Symfonický orchester Slovenského rozhlasu, Štátna filharmónia Košice, Cappella Istropolitana, Pražská komorná filharmonie, Moravská filharmonie Olomouc ako aj s orchestrami Sinfonietta Orchestra of Royal College of Music (Londýn), Lambeth Orchestra (Londýn), Lübecker Philharmoniker (Nemecko) pod taktovkami Júliusa Karabu, Maria Košika, Ondreja Lenárda, Róberta Stankovského, Rastislava Štúra, Vladimíra Válka, Stanislava Macuru, Lubomíra Mátra, Petra Vronského, Ondřeja Kukala, Jaroslava Kyzlinka, Chrisa Fifielda, Neila Thomsona, Kirka Trevora, Cornelia Meistera a Paula McCreasha. Medzi jej komorných partnerov patrili: Gottlieb Wallisch, Zuzana Zamborská (pf), Katalin Kramarics, Ivica Gabrišová-Encingerová (fl), Matej Drlička (cl), Václav Vonášek (fg), Vratko Budzák (cr), Peter Daniš, Ondrej Jánoška, Veronika Pešková a Juraj Sťahel (vn), Ivan Palovič (vn, vl), Peter Jarůšek, Jonáš Krejčí, Michal Sťahel, Mikhail Tolpygo (vc), Katarína

Šilhavíková (s), Moyzesovo kvarteto a ďalší. Pozývajú ju na významné hudobné festivaly na Slovensku i v zahraničí: Bratislavské hudobné slávnosti, Mozartov týždeň, Melos-Étos, Stredoeurópsky festival koncertného umenia Žilina, Večery novej hudby, Nová slovenská hudba, Komorné dni J. N. Hummela, Tatra banka mladým umelcom, Prehliadka mladých slovenských koncertných umelcov, Jugend spielt Schubert & Chopin (organizuje Federation of Chopin International Societies; Rakúsko, Poľsko), Medzinárodný hudobný festival „Dni hudby Felixa Mendelssohna-Bartholdyho“ (Poľsko), Música en Otoño (Tenerife, Španielsko), Pulse Festival (Londýn), Cheltenham International Festival of Music (Veľká Británia) a i. Realizovala nahrávky pre Slovenský rozhlas, Slovenskú televíziu, Český rozhlas, Českú televíziu, Norddeutscher Rundfunk. Pravidelne uvádza premiéry sólových i komorných diel slovenských skladateľov Pavla Bagina, Miloša Betka, Igora Dibáka, Hanuša Domanského, Juraja Hatrika, Jevgenija Iršaia, Petra Martinčeka, Ilju Zeljenku a ďalších.

**KLAVÍRNY RECITÁL VÍTAZA
2. ROČNÍKA NÁRODNEJ
SÚŤAŽE MUSICA SLOVACCA –
BANSKÁ BYSTRICA 2014**

GALÉRIA HUDBY

4. JÚN 2014

O 18.00 HOD.

2. ročník národnej klavírnej súťaže „Musica slovacca“ sa koná v rámci medzinárodného festivalu interpretačného umenia „Forum per tasti“, ktorý organizuje Akadémia umení v Banskej Bystrici od roku 2008. Festival, ktorého zakladateľkou je prof. Zuzana Niederdorfer, zahŕňa medzinárodné klavírne kurzy, koncerty, prednášky, národnú klavírnu súťaž Musica slovacca a medzinárodnú súťaž Forum per tasti. Všetky podujatia nadobudli pevné miesto v rámci slovenského hudobného diania a ďaleko prekročili hranice našej krajiny. Zrejme ešte nikdy v histórii sa nehralo toľko slovenskej tvorby na zahraničných vysokých umeleckých školách, ako od roku 2012 (medzinárodná klavírna súťaž).

Prvý ročník Musica slovacca sa uskutočnil v r. 2011 a v máji tohto roku sa koná druhý ročník národnej klavírnej súťaže. Zápolenie mladých umelcov bude hodnotiť porota v zložení prof. Daniel Buranovský, ArtD. (predseda), prof. Jevgenij Iršai, PhD., prof. Otto Niederdorfer (Rakúsko), Mgr.art. Kamil Mihalov, ArtD., Mgr.art. Peter Pažický, ArtD., doc. Eva Cáhová, ArtD. a prof. Zuzana Niederdorfer, ArtD.

Súťaž bude prebiehať v dvoch kategóriách, prvá kategória do 19 a druhá do 26 rokov. Prvá kategória má jedno kolo, druhá kategória dve kolá. V každej kategórii je povinná interpretácia jednej slovenskej skladby. Okrem hlavných cien budú udelené aj špeciálne ocenenia. Dve ceny za najlepšiu interpretáciu slovenského diela, a to Cena Akadémie umení v Banskej Bystrici a Cena Hudobného fondu, ďalej to bude špeciálna cena „Recitálové vystúpenie v Stanici Žilina–Záriečie“ a „Recitál v Nitrianskej galérii“. Festival Forum per tasti a klavírnu súťaž Musica slovacca podporujú Akadémia umení v Banskej Bystrici, Ministerstvo kultúry SR, Rakúske kultúrne forum, Hudobný fond, Kultúrny dom Stanica Žilina – Záriečie a Nitrianska galéria.

PROGRAMOVÝ BULLETIN GALÉRIA HUDBY

APRÍL – JÚN 2014

Produkcia, dramaturgia, zostavovateľ bulletinu: Lucia Vadelová

Odborná spolupráca: Peter Zagar

Zodpovedný redaktor: Renáta Niczová

Grafická úprava, obálka: Filip Jurkovič

Vydavateľ: Nitrianska galéria 2014

Zmena programu a účinkujúcich vyhradená.

Texty neprešli jazykovou úpravou.